

Η ησυχαστική έξοδος από τα συνήθη πράγματα του κόσμου

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=85344>]

Ο ησυχαστής είναι ένας Προμηθέας, αλλά δεν κλέβει για λογαριασμό των ανθρώπων το φως από κάποιους θεούς. Του αποκαλύπτεται το φως από τον Θεό και μεταλαμπαδεύεται σε εμάς ως άκτιστο-μακάριο κάλλος. Είναι και ένας Σίσυφος, που όμως δεν κατρακυλά για να ξαναρχίσει και πάλι το Γολγοθά του, αλλά αναλαμβάνει να άρει το σταυρό της Αλήθειας για όσο χρειαστεί, παραπέμποντάς μας όχι στην αδιέξοδη σισύφεια οδύνη, αλλά στο εσχατολογικό άκτιστο κάλλος, που αναγγέλλεται με το σώμα του αναστημένου Χριστού. Αυτός ο διπλός ηρωισμός, εμπειρία και άθλος προσωπικό, δεν έχει καμία σχέση με την ουτοπία της πλατωνικής ιδέας του αγαθού, το οποίο επινοείται, για να εκπέμψει το αμήχανον κάλλος. Η θαρραλέα άρνηση ικανοποίησης των επιθυμιών δεν είναι μαζοχισμός, αλλά ευλογημένη μεταστοιχείωση στην πετυχημένη πορεία προς τον φωτισμό. Η σκληρή άσκηση του ησυχαστή δεν συνιστά προβολή αναγκών, δεν είναι υπαγορευμένη από ανομολόγητα απωθημένα του ψυχισμού. Πώς θα αγίαζε ένα τέτοιο πρόσωπο;

Το μακάριο κάλλος είναι η θεία ομορφιά, η οποία σηματοδοτεί τα έσχατα. Κατέρχεται έτσι στον ησυχαστή ο Θεός δια των ενεργειών του και ο ησυχαστής ανέρχεται σε Αυτόν με την άσκησή του, ενώνεται μαζί Του ενεργούσης της Θείας Χάριτος. Αυτός ο ησυχαστής είναι «πολυόμματος», θεωρεί και έλκει τη Χάρη και εμείς δι' αυτού την καρπωνόμαστε ως άκτιστον κάλλος και αποκτούμε πλέον εμπειρία του. Δεν διαμεσολαβούν ούτε η φύση, ούτε έννοιες, ούτε το χέρι κάποιου μεγάλου καλλιτέχνη. Ο ησυχαστής λαμβάνει απ' ευθείας το άκτιστο κάλλος και απ' ευθείας μας το προσφέρει.

Έχει προηγηθεί η μεγάλη «έξοδος» από την συνήθη, τη δική μας σχέση με τα

πράγματα. Η αυστηρότητα του τυπικού, η αγριάδα του γέροντα Ιωσήφ, η απολυτότητα της υπακοής, η λογική του «μηδέν έχοντες», ήτοι της πτωχίας, το αλλοιωμένο φαγητό, η νηστεία και η αγρυπνία, και τόσα άλλα, δεν είναι ένα τυπικό ενός ιδιότροπου μοναχού, αλλά η συνειδητή εκκοπή της οικείας βουλήσεως, προκειμένου να ευοδωθεί η οδός προς την ένωση με το εντελώς Άλλο πρόσωπο του κάλλους του Θεού. Είναι οδός ελευθερίας, που στο πνευματικό στερέωμα του αγίου Σιλουανού, όπως το αποκρυπτογραφεί ο π.Σωφρόνιος, σημαίνει: « Για να μείνεις στον Θεό, πρέπει να είσαι ευχαριστημένος με ό,τι έχεις και να μένεις ευχαριστημένος με το Θεό, έστω κι αν δεν έχεις τίποτα» (π.Καρδαμάκης χχ.,ό.π.α.,55).

Το *αύταρκες εν προκειμένω*, δεν είναι ηθικό κατόρθωμα, αλλά αποκάλυψη μιας έκδηλης στη σωματικότητα του ησυχαστή καρποφορεμένης ομορφιάς. Στη σωματικότητα όμως εκείνου, του οποίου έχουν δοκιμαστεί τα όριά του και δεν έχει υποκύψει. Κι όταν η άσκησή του υπερβαίνει τα μέτρα, κάτι που δεν οφείλεται σε εγωισμό, αλλά συνιστά άνευ όρων παράδοση στην υπακοή, το κάλλος δεν χάνεται, η πρακτική ζωή συνεχίζεται χωρίς θεωρητική ενατένιση, αλλά με γκρεμισμένο το «μεσότοιχο». Βλέπει καθαρά ο ησυχαστής, γιατί η κοινωνία με το Θεό τον γεμίζει έλλαμψη. Στη θέση της στενα-χώριας επικάθεται μια «παράλογη» γαλήνη, που γεμίζει το πρόσωπό του με το κάλλος της ειρήνης(δες και: αρχ. Αμιλιανός Σιμωνοπετρίτης 2010,33) και τότε εμείς «*αρχίζομε να ορώμεν γλυκύτητα*», μας λούζει αυτή η γλυκύτητα, μας μεθά(ό.π.α.,48). Ο γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής θα πει: «*Και πλημμυρούσης της Χάριτος πληρούται ο άνθρωπος φωτισμού και απείρου χαράς....καταπαύουσιν οι αισθήσεις..όλος μετουσιώθη, θεός κατά χάριν. Αυτή είναι η θεία συνέντευξις, όπου τα τείχη απέρχονται και αυτός αναπνέει άλλον αέρα της διανοίας, ελεύθερον, πλήρη ευωδίας του Παραδείσου*»(π.Ευφραίμ 2008,301 κ.εξ.)

Ποια παιδαγωγική διάσταση έχουν όλα αυτά περί ησυχαστή και ακτίστου κάλλους; Σίγουρα δεν αποτελεί «κοινωνικό» πρότυπο σήμερα ένας ησυχαστής, εάν τον προσεγγίσουμε τις γνωστές κοινωνιολογικές κατηγορίες. Όμως σαρκώνει ένα ανθρωπολογικό-παιδαγωγικό ιδεώδες: την *καλή αλλοίωση* της ανθρώπινης σωματικότητας, που είναι προϋπόθεση γαλήνης και ειρήνευσης του αγχωτικού ανθρώπου. Για την αλλαγή αυτή δεν επαρκούν ούτε οι μεγάλες πρόοδοι της τεχνολογίας, ούτε μια συμβατική «εσωτερική» ηθική. Πάντως αυτή η μετάλλαξη της φύσης μας, και εδώ ανθρωπολογία και ησυχασμός συμφωνούν, δεν εναπόκειται πλέον στη δική μας δύναμη(Plessner 1981 Bd.V,131).Για τον ησυχαστή είναι θέμα ακτίστου κάλλους, για τον συνήθη παιδαγωγό είναι θέμα παιδείας. Ποιας παιδείας;

Συνήθως με τον όρο αυτό αποδίδεται μια γενικόλογη ευχή. Με όσα έχουν μέχρι τώρα αναφερθεί, μιλάμε για παιδεία μετάλλαξης της σωματικότητας στον

ορίζοντα του ακτίστου κάλλους, όπως το εκπέμπει ο ησυχαστής. Με όρους ποιητικούς-παλαμικούς: ο ασκητής φιλιώνεται με τη ζωή και εμείς μαζί του. Η ζωή του όμως νοείται μόνον ως Aeternitas! Ο ησυχαστής δεν είναι θεωρητικός παιδαγωγός, ούτε εκπαιδευτικός κελευστής και νομοθέτης, είναι τύπος (σγκρ.π.Καρδαμάκης χχ.,ό.π.α.,44), ο οποίος διδάσκει πρωτίστως με τον τρόπο του βίου του κατά το «...αλλά γενού αυτοίς τύπος και μη νομοθέτης»(Ράμφος ό.π.α.,337).Τύπος που σαρκώνει την μετάλλαξη και της πιο κακής πλευράς του Είναι μας σε ευλογία(Μαρία η Αιγυπτία), τουτέστι σε κάλλος. Είναι τύπος που σαρκώνει την παιδαγωγία της εσωτερικής αρχοντιάς και μεγαλοψυχίας, όπως στο παράδειγμα του αγίου Μακαρίου με τον ειδωλόατρη ιερέα: Ο μαθητής του αγίου τον εξύβρισε και εκείνος αντέδρασε βίαια, ενώ ο άγιος τον κέρδισε ευλογώντας και επαινώντας τον(π.Θερμός 2006,257).

[Συνεχίζεται]